

Voortgangs-notitie Gemeentelijke Monumenten

1. Achtergronden

- 1809 Napoleon Bonaparte: verplichting dat de zogenoemde kerkfabrieken die het beheer van de kerken verzorgden, deze gebouwen te onderhouden.
- Victor de Stuers was in Nederland de belangrijkste voorvechter van monumentenzorg. In het artikel Holland op zijn smalst (1873) bekritiseerde hij de verwaarloosde toestand van verschillende bijzondere bouwwerken. Ook was hij tegen de zinloze sloop van stadspoorten en vestingwerken van verschillende steden.
- 1903 Rijkscommissie werd aangesteld om een inventaris van alle rijksmonumenten in het land te maken. Victor de Stuers werd secretaris van de Rijkscommissie. (1946 Rijksdienst voor de Monumentenzorg, 2009 Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)
- 1931 Handvest van Athene
- 1964 Charter van Venetië (eigenlijk nog geldig): hoe er dient te worden omgegaan met restauratie en bescherming van waardevolle gebouwen en monumenten.
- 1954 "Verdrag inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict" oftewel het Cultuurgoeederenverdrag Den Haag: net na de oorlog werden de belangrijkste monumenten voorzien van een blauw-wit schildje om zichtbaar te maken dat het pand in oorlogstijd beschermd moet worden. Het schildje kan dus ook voorkomen op panden die geen monument zijn, maar wel behouden moeten blijven, zoals belangrijke archieven, bibliotheken en musea

<http://www.isgeschiedenis.nl/nieuws/geschiedenis-van-de-monumentenzorg/>

Wetten:

- Besluit op de wederopbouw (1940, vervangen in 1945)
- Tijdelijke Monumentenwet (1950)
- Monumentenwet (1961)
- Monumentenwet (1988)
- Erfgoedwet (2016)

Type monumenten:

Er zijn eigenlijk drie niveaus monumenten:

- Rijksmonumenten (aangewezen door de rijksdienst, beschermd op grond van de Monumentenwet (nu erfgoedwet). Er worden nauwelijks nog rijksmonumenten aangewezen.
- Provinciale monumenten (hoofdzakelijk in landelijk gebied, aangewezen door provincie)
- Gemeentelijke monumenten (aangewezen door gemeentes)
- Beschermd stads- en dorpsgezichten.

Rijksmonumenten zijn gebouwen of terreinen die van nationaal belang zijn. Bijvoorbeeld door hun schoonheid of door de geschiedenis van het land voor Nederland. Provinciale monumenten zijn vaak regionaal belang. Zij liggen over het algemeen in landelijk gebied. Alleen de provincies Drenthe en Noord-Holland hebben provinciale monumenten.

Sommige panden hebben een bijzondere betekenis voor een stad, dorp of regio. In dat geval kan de gemeente zo'n pand op een gemeentelijke monumentenlijst plaatsen.

Gemeentelijke monumenten zijn dus bedoeld om naast de Rijks- en Provinciale monumenten een bredere groep van belangwekkende gebouwen en terreinen op het gebied van cultureel erfgoed ...te beschermen voor de toekomst.

Het is mede ingegeven door de wens om meer lokaal door de gemeenten te laten regelen. Veel gemeentelijke monumenten zijn vaak vooral van regionaal of lokaal belang. In tegenstelling tot rijksmonumenten die veelal van rijksbelang zijn.

Het aanwijzen van gemeentelijke monumenten is een verantwoordelijkheid van gemeentes. De bescherming hiervan wordt geregeld op basis van een monumentenverordening. Daarin is ook de instelling van een monumentencommissie en de wijze van aanwijzen vastgelegd. Vrijwel alle gemeentes hebben inmiddels een monumentenverordening. De eerste gemeente die monumenten op grond van een monumentenverordening aanwees was de gemeente Den Haag in 1923.

In de WABO is de omgevingsvergunningplicht vastgelegd.

-Monumenten worden aangewezen op basis van het algemeen belang.

<http://cultureelerfgoed.nl/erfgoed/monumenten/monumenten>

Meer info:

<http://www.monumentenregie.nl/thema/wetgeving>

2. Aansluiting op andere instrumenten

-Het instrument Gem Monumenten sluit aan bij de 'Rijks- en provinciale monumenten', die inmiddels *nauwelijks* meer worden toegewezen. De Gemeentelijke monumenten zijn als het ware de toekomstige Rijksmonumenten, en worden aangewezen vanwege de historische, volkskundige, artistieke, wetenschappelijke, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarden

-Aangewezen Monumenten kennen restricties op het gebied van onderhoud en renovatie, vastgelegd in erfgoed- of monumentenverordening.

-Een monumentencommissie beoordeelt aanpassingen aan gemeentelijke monumenten.

-Naast monumenten heeft de Monumentenwet ook de mogelijkheid van een 'Beschermd Dorpsgezicht' geboden. In dat geval wordt een gebied vastgelegd met een eigen regime op het gebied van renovatie, slopen en nieuwbouw.

-Alle bovenstaande instrumenten worden per gemeente vastgelegd in de zgn 'welstandsnota', de basis om veranderingen te toetsen.

3. Situatie in Noordwijk

-Noordwijk is een gemeente met een lange en rijke historie en kent vele panden met dateringen terug uit de 16^e en 17^e eeuw.

Noordwijk kent ook een relatief een groot aantal Rijksmonumenten van 74 stuks, alsmede een 'Beschermd Dorpsgezicht' voor de oude kern van Noordwijk Binnen. In die oude kern bevinden zich vele Rijksmonumenten.

-Het is daarom niet verwonderlijk, dat Noordwijk ook een groot aantal andere belangwekkende panden kent, die nog net geen Rijksmonument zijn geworden, resp, heel kenmerkend zijn voor een periode in de geschiedenis op gebied van bouwstijl, bekende architecten, buitenplaats Noordwijk Binnen, badplaats Noordwijk Zee, Buitenplaats met villa's etc.

-Noordwijk loopt achter bij omliggende gemeenten, die eea al lang hebben geregeld. Derhalve zijn die beeldbepalende panden nog "vogelvrij".

4. Werkwijze in Noordwijk

-In 2012 heeft de raad de erfgoednota Erfgoed op de Kaart 2011-2020 aangenomen, met de wens om te komen tot een lijst met gemeentelijke monumenten.

-In 2011 is daarop volgend de erfgoedcommissie van de gemeente Noordwijk geïnstalleerd, met de taak om te komen met een selectie van Gem. Monumenten.

De samenstelling van die commissie was als volgt: Vincent Voorhoeve, Michiel Enderman, Margriet Panman, Harrie Salman en Leon Guijt.

-De commissie heeft gekeken naar de volgende aspecten:

- Architectuurhistorische waarde

Cultuurhistorische waarde

Stedenbouwkundige waarde / ensemblewaarde

Gaafheid en herkenbaarheid

Zeldzaamheid

Bij de uiteindelijke keuze heeft ook nog meegespeeld de wens om een brede vertegenwoordiging in de selectie: locatie zee en binnen, oude en jongere panden, diverse bouwstijlen, diverse toepassingen utiliteit en villa's, woonhuizen, kerken, bedrijfsgebouwen, etc.

-Uiteindelijk is daar een selectie uitgekomen van 63 stuks. Er is ook een lijst met beeldbepalende panden opgesteld, met het idee om die later aan te wijzen of via bestemmingsplan te beschermen.

5. Vervolg procedure

-Opstellen stimuleringsregeling

-Benadering eigenaren

-Bieden mogelijkheid tot indienen zienswijze

-Definitieve toewijzing door B&W

- Mogelijkheid bezwaar maken op besluit, via de rechter

-0-meting tav onderhouds-situatie

-Uitrol stimuleringsregeling